

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. декана факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Тетяна Мірошніченко
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

«28» *серпня* 2024 р.

Робоча програма
Конфліктологія та переговорний процес в міжнародній практиці

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність: 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітня програма: «Міжнародні відносини»
вид дисципліни: обов'язкова
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«28» серпня 2024 року, протокол № 19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

К.п.н., доц, професор кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Ольга ВИГОВСЬКА

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від «27» серпня 2024 року № 21

В. о. завідувача кафедри

(підпис)

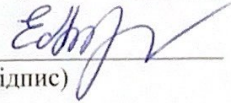

Ірина ПЕРЕСИПКІНА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини»
назва освітньої програми

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

(підпис)

Світлана СОЛОВИХ
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «28» серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО
(ім'я та прізвище)

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного
бізнесу»
Кафедра міжнародних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ННД «Каразінський інститут міжнародних
відносин та туристичного бізнесу»
Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«07» січня 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

КОНФЛІКТОЛОГІЯ ТА ПЕРЕГОВОРНИЙ ПРОЦЕС У МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

освітня програма «Міжнародні відносини»

вид дисципліни обов'язкова

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ
«Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

«07» січня 2025 року, протокол №10

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ольга ВИГОВСЬКА, канд. політ. наук, доцент, професор кафедри
міжнародних відносин.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол від «06» січня 2025 року № 10

Завідувач кафедри Наталія ВІННИКОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми
«Міжнародні відносини» (бакалаврського рівня)

(підпис) Наталія ВІННИКОВА
(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією ННІ «Каразінський
інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «06» січня 2025 року №7

Голова науково-методичної комісії

(підпис) Ганна ПАНАСЕНКО
(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Конфліктологія та переговорний процес у міжнародній практиці» складена відповідно до програми підготовки за першим (бакалаврським) рівнем відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини» підготовки бакалавра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» у 3 семестрі.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Метою викладання навчальної дисципліни є надання майбутнім фахівцям знань та вмінь визначення причин, функцій, основного змісту, умов виникнення та наслідків перебігу конфліктів, а також засобів їх вирішення й локалізації в сучасному світі.

2. Основні завдання вивчення дисципліни полягають у формуванні:

формування загальних компетентностей

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

формування спеціальних компетентностей

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК4. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики держав і суспільних комунікацій.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини

СК18. Здатність оцінити міжнародне середовище держави, визначити цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
2-й, 3-й	

Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	
Самостійна робота	
72 год.	

1.6. Заплановані програмні результати навчання

знання:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

уміння/навички:

РН11. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН15. Розуміти та застосовувати для розв'язання складних спеціалізованих задач міжнародних відносин і суспільних комунікацій чинне законодавство, міжнародні нормативні документи і угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо.

РН17. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.

РН22. Оцінювати міжнародне середовище держави, визначати цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Конфліктологія як комплексна наука

Предмет, метод, структура конфліктології. Зв'язок конфліктології з іншими науками. Методи наукових досліджень у конфліктології. Функції конфліктології в суспільстві. Об'єктивні елементи конфлікту. Психологічні складові конфлікту. Особливості сприймання конфліктної ситуації.

Знання про природу конфліктів у давньому світі та античному суспільстві. Конфлікти в дослідженнях періоду середньовіччя та Нового часу. Сучасні теорії конфліктології. Розвиток конфліктології в Україні. Основні методологічні підходи вітчизняної й західної конфліктології. Новітні тенденції конфліктологічних досліджень.

Тема 2. Поняття про конфлікт.

Поняття про конфлікт. Проблема визначення конфлікту. Порівняння терміну конфлікт із іншими на позначення зіткнення (суперництво, конкуренція, криза). Проблема класифікації в конфліктології. Основні види класифікації конфліктів.

Психологічна характеристика різних типів конфліктів. Межі конфлікту. Протиріччя інтересів як фундаментальна причина конфліктів. Об'єктивні фактори виникнення конфліктів. Організаційно-управлінські причини конфліктів. Соціально-психологічні причини конфліктів. Індивідуально-особистісні чинники конфліктів.

Тема 3. Проблема вирішення конфліктів.

Сутність і причини етнонаціональних конфліктів. Структура, типологія, динаміка етнонаціональних конфліктів. Схема розгортання етнополітичного конфлікту. Підходи у вивченні етнічних конфліктів. Етнічний та регіональний сепаратизм. Форми регулювання етнополітичних конфліктів. Особливості врегулювання етнополітичних конфліктів. Основні риси сучасних етнонаціональних конфліктів. Шляхи розв'язання та управління етнонаціональними конфліктами в сучасному світі.

Поняття та основні підходи до вивчення міжнародних конфліктів. Типологія міжнародних конфліктів. Теорії дослідження міжнародних конфліктів. Складові та функції міжнародних конфліктів. Фази міжнародного конфлікту. Сучасні «гібридні війни». Шляхи врегулювання міжнародних конфліктів.

Тема 4. Технологія запобігання та профілактики конфліктів.

Прогнозування конфліктів. Технологія попередження конфліктів. Профілактика конфліктів. Профілактика конфлікту як спосіб його попередження. Концепція і технології превентивних дій. Попередження конфліктів - тактичний крок сучасного менеджменту. Співробітництво як спосіб попередження конфліктів. Форми і критерії завершення конфліктів. Умови і фактори конструктивного розв'язання конфліктів. Логіка, стратегії і способи розв'язання конфліктів.

Превентивна дипломатія: роль та функції. Методи застосування превентивної дипломатії. Використання дипломатичних методів для попередження виникнення суперечок, попередження переростання їх в озброєний конфлікт. Превентивна дипломатія міжнародних організацій.

Тема 5. Основи переговорного процесу

Сутність поняття «міжнародні переговори» у науковій літературі. Міжнародні переговори як об'єкт дослідження багатьох наук: світової політики, історії міжнародних відносин, міжнародного права, психології тощо. Основні підходи щодо дослідження міжнародних переговорів. Типологія міжнародних переговорів: за рівнем; кількістю учасників; характером взаємодії; офіційні або неофіційні переговори та ін.

Сутність понять «BATNA» і переговорний простір. Термін «BATNA» (Р. Фішер та У. Юрі) як найкраща альтернатива переговорному рішенню. Відсутність «BATNA» як одна із найважливіших умов для початку переговорного процесу.

Переговори як спільна практична діяльність двох або більше учасників в умовах, коли інтереси сторін частково збігаються і частково розходяться. Співвідношення інтересів учасників переговорів, відсоток збігу інтересів сторін, формулювання переговорної позиції.

Функції міжнародних переговорів та їх основне призначення – спрямованість на спільне вирішення проблеми. Класифікація міжнародних переговорів за концепцією Дж. Діна: три групи переговорів. Класифікація міжнародних переговорів у відповідності до їх цілей за концепцією Ф. Ч. Ікле; до умов їх ведення: переговори в рамках співробітництва держав і в умовах конфлікту.

Переговори в умовах гострого конфлікту: медіативна модель. Завдання, принципи, види та процедура медіації. *Mediator*: основні функції, права та обов'язки.

Медіативна угода. Терміни та порядок припинення процедури медіації. Основні стадії переговорів за участі посередника (медіатора). Умови ефективної медіації.

Тема 6. Культура спілкування сторін на міжнародних переговорах

Культура спілкування як феномен. Основні правила культури спілкування на міжнародних переговорах. Важливий принцип комунікації за Дж. Лічем – принцип ввічливості, розкритих у шести максимах (правилах поведінки).

Психологічна культура ділового спілкування на міжнародних переговорах. Ефективні прийоми для створення сприятливого психологічного клімату у процесі комунікації, розроблені Д. Карнегі, фахівцем у галузі психології спілкування.

Культурний контекст міжнародних переговорів: вербальні і невербальні комунікації. Професійна культура спілкування на вербальному і невербальному рівнях під час міжнародних переговорів. Роль контексту при спілкуванні у різних культурах. Країни з високим та низьким контекстом культури спілкування.

Роль невербальних засобів комунікації на міжнародних переговорах: вираз обличчя; зовнішність; контакт очима; жести; міміка; пози; тактильні контакти та ін. Основні *правила* інтерпретації невербальних комунікацій. Особистісні зони спілкування на міжнародних переговорах на прикладі європейців, американців, азіатів.

Значення невербальних засобів комунікації на міжнародних переговорах: сигнали очима та тривалість погляду; жести і пози учасників переговорів; розсадка учасників переговорів як елемент психологічного впливу; міміка і фейсбідінг; тактильні контакти.

Іміджологія – сучасна наука про формування професійного іміджу, технологіях самопрезентації, без чого неможливий успіх у будь-якій професійній сфері. Сучасні іміджмейкери щодо трьох основних елементів іміджу: образу-знання, образу-значення, образу потрібного майбутнього.

Іміджеві технології у процесі висвітлення міжнародних переговорів: створення позитивної думки через канали ЗМІ; відповідність іміджу стереотипам сприйняття даної аудиторії; ефект ореола; психологічне налаштування; домінуюча потреба; захисні механізми; спрощення.

Тема 7. Підготовка та проведення міжнародних переговорів

Сутність понять «стратегія і тактика» переговорів. Структурні компоненти переговорного процесу: підходи до переговорів (стратегії ведення переговорів); етапи ведення переговорів; способи подачі позиції учасниками переговорів; тактичні прийоми.

Наукові концепції щодо стратегій або підходів до переговорів. Концепція Ч. Макклінтока: альтруїстський, кооперативний, конкурентний, індивідуалістичний, агресивний підходи. Концепція Р. Холла: спрямованість на реалізацію змістових цілей та орієнтація на встановлення відносин. Підготовка до переговорів в умовах конфлікту, кризи або співпраці.

Змістова компонента підготовки до переговорів: аналіз проблеми і розробка можливих альтернатив; визначення переговорної позиції, концепції і можливих варіантів вирішення проблеми; формулювання пропозицій і підготовка основних аргументів (оціночні та причинно-наслідкові); розробка необхідних інструкцій учасникам переговорів; підготовка необхідної документації (тексти основних доповідей, проекти рішень тощо).

Моделювання переговорного процесу. Методи підготовки до переговорів: наради (один із видів для прикладу: метод ситуаційного аналізу), інформаційно-аналітична робота тощо. Структура переговорного процесу: підготовчий (докомунікативний), дискусійний (комунікативний), рефлексивний (посткомунікативний) етапи.

Основні стадії підготовки міжнародних переговорів за Ф. Бег'юлі : перша стадія – постановка завдань, формулювання мети переговорів, збір інформації, аналіз вихідної позиції; метод аналізу сторін або SWOT- аналіз.

Організаційна підготовка міжнародних переговорів: місце і час проведення переговорів; визначення порядку денного і рівня переговорів; формування делегації, кількісного і персонального складу переговорної сторони, визначення функцій кожного учасника переговорів; правильна організація просторового середовища; фінансове забезпечення переговорного процесу; підготовка технічних засобів для проведення переговорів тощо.

Типові помилки учасників-початківців міжнародних переговорів. Критична самооцінка, уміння аналізувати типові помилки під час переговорного процесу та діяти неординарними методами як фактор професійного зростання учасників міжнародних переговорів.

Тема 8. Соціокультурні традиції та особливості національних стилів ведення міжнародних переговорів

Західна культура міжнародних переговорів: відділення політики від моралі, світське розуміння переговорного процесу, домінування технологічних принципів над етичними. Прагматизм, раціоналізм і змагальність як найхарактерніші риси західного стилю ведення міжнародних переговорів. Нові підходи у західній культурі переговорів: метод принципів переговорів (Р. Фішер, У. Юрі) як ефективна новація у переговорних практиках на думку західних політиків.

Критика західної культури міжнародних переговорів за політику подвійних стандартів. Криза базових цінностей гуманізму у західній культурі політичних переговорів. Розробка Всезагальної декларації обов'язків людини на противагу концепції прав людини як прорив у світі сучасної політики і практики міжнародних переговорів.

Характерні особливості ведення переговорів із західними та східними партнерами. Вибір стратегії і тактики ведення переговорів в залежності від культурних особливостей учасників переговорів.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах				Обсяг у годинах			
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пз	с.р.		л	п	с.р
Тема 1. Конфліктологія як комплексна наука.	15	4	2	9				
Тема 2. Поняття про конфлікт.	15	4	2	9				
Тема 3. Проблема вирішення конфліктів.	15	4	2	9				
Тема 4. Технологія запобігання та профілактики конфліктів.	15	4	2	9				
Тема 5. Основи переговорного процесу.	15	4	2	9				
Тема 6. Культура спілкування сторін на міжнародних переговорах.	15	4	2	9				

Тема 7. Підготовка та проведення міжнародних переговорів.	15	4	2	9				
Тема 8. Соціокультурні традиції та особливості національних стилів ведення міжнародних переговорів.	15	4	2	9				
Усього годин	120	32	16	72				

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Назва теми	Кількість годин
	Денна
Тема 1. Конфліктологія як комплексна наука.	2
Тема 2. Поняття про конфлікт.	2
Тема 3. Проблема вирішення конфліктів.	2
Тема 4. Технологія запобігання та профілактики конфліктів.	2
Тема 5. Основи переговорного процесу	2
Тема 6. Культура спілкування сторін на міжнародних переговорах	2
Тема 7. Підготовка та проведення міжнародних переговорів	2
Тема 8. Соціокультурні традиції та особливості національних стилів ведення міжнародних переговорів	2
Разом	16

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Назва теми	Кількість годин
	Денна
Тема 1. Конфліктологія як комплексна наука. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей.	9
Тема 2. Поняття про конфлікт. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей.	9
Тема 3. Проблема вирішення конфліктів. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей.	9
Тема 4. Технологія запобігання та профілактики конфліктів. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей.	9
Тема 5. Основи переговорного процесу. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей.	9

Тема 6. Культура спілкування сторін на міжнародних переговорах. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей.	9
Тема 7. Підготовка та проведення міжнародних переговорів. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей.	9
Тема 8. Соціокультурні традиції та особливості національних стилів ведення міжнародних переговорів. <i>Завдання:</i> ознайомлення з літературою по темі, конспектування тез, підготовка доповідей.	9
Разом	72

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Навчальним планом не передбачено.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідність методів навчання та форм оцінювання визначеним результатам навчання за ОПП відображає табл. 7.1

Таблиця 7.1

Методи навчання та засоби діагностики результатів навчання за освітньою компонентою «Конфліктологія та переговорний процес у міжнародній практиці»

Шифр ПРН (відповідно до ОНП) Програмні результати навчання (відповідно до ОПП)	Методи навчання	Засоби діагностики /форми оцінювання
РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових завдань, виконання аналітичних завдань, письмової залікової роботи.
РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.	Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.	Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових завдань, виконання аналітичних завдань, письмової залікової роботи.

<p>РН11. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.</p>	<p>Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.</p>	<p>Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових завдань, виконання аналітичних завдань, письмової залікової роботи.</p>
<p>РН17. Розуміти та відстоювати національні інтереси України у міжнародній діяльності.</p>	<p>Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.</p>	<p>Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових завдань, виконання аналітичних завдань, письмової залікової роботи.</p>
<p>РН22. Оцінювати міжнародне середовище держави, визначати цілі та завдання її зовнішньої або внутрішньої політики та пропонувати відповідні ефективні інструменти їх реалізації.</p>	<p>Лекція, пояснювально-ілюстративний, метод проблемного викладу, евристичний та ін., а також методи дистанційного навчання на платформах Zoom, Moodle.</p>	<p>Усне опитування або письмовий (тестовий) контроль на лекціях та семінарських заняттях; оцінювання: усних виступів з доповідями, виконання письмових завдань, виконання аналітичних завдань, письмової залікової роботи.</p>

Замість виконання завдань (вивчення тем) можуть також додатково враховуватись такі види активностей здобувача: участь в майстер-класах, форумах, конференціях, семінарах, зустрічах з проблем використання сучасних освітніх технологій (з підготовкою есе, прес-релізу, інформаційного повідомлення тощо, що підтверджено навчальною програмою заходу чи відповідним сертифікатом).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

При вивченні дисципліни «Конфліктологія та переговорний процес у міжнародній практиці» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю.

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи здобувача під час

- лекційних та практичних занять (групова дискусія, тренінгові завдання);
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань в ході індивідуально / командної роботи здобувачів;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати аналітичні та інші завдання;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- оцінювання вмінь та навичок проводити фокус-групи, збирати та обробляти дані.

На семінарському занятті здобувач може отримати від 1 до 5 балів. Максимально здобувач може отримати 60 балів в ході лекційних та семінарських занять.

Для забезпечення об'єктивності оцінювання роботи здобувачів на семінарських заняттях використовуються наступні критерії:

5 балів	Відмінна активність, постійна залученість до роботи, ініціативність. Ґрунтовна підготовка до заняття, вільне володіння матеріалом, уміння застосовувати знання на практиці. Безпомилкове виконання завдань, можливе виконання із мінімальними помилками. Глибока участь в обговореннях, аргументовані відповіді, критичне мислення.
4 бали	Висока активність, регулярна залученість до роботи на занятті. Добра підготовка до заняття, матеріал засвоєний на рівні розуміння й аналізу. Виконання завдань із незначними помилками, здатність коригувати їх самостійно. Активна участь в обговореннях, відповіді переважно логічні та точні.
3 бали	Задовільна активність, періодична залученість до роботи. Базова підготовка до заняття, володіння елементарними знаннями з теми. Виконання завдань з незначними помилками. Участь в обговореннях, відповіді іноді поверхневі або не повністю точні.
2 бали	Низька активність, часткова участь в обговореннях. Слабка підготовка до заняття, поверхневе розуміння матеріалу. Виконання завдань з великою кількістю помилок. Відповіді часто неповні або з помилками.
1 бал	Низька активність на занятті або повна відсутність. Відсутність орієнтації в матеріалі та підготовки до заняття. Невиконання завдань або їх виконання з грубими помилками. Мінімальна участь в обговореннях, відповіді поверхові, неточні.

Поточний контроль самостійної роботи здобувачів проводиться у формі опрацювання навчальної літератури за темою, підготовка доповідей та презентацій.

Для забезпечення об'єктивності оцінювання самостійної роботи використовуються наступні критерії:

5 балів	Глибокий аналіз та розуміння проблеми, дослідницька робота. Робота має чітку, логічну структуру, ідеї викладені зрозуміло та системно. Творчі елементи вдало поєднані з практичним застосуванням знань. Проект візуально привабливий, використані елементи дизайну гармонійно доповнюють зміст роботи. Використання різноманітних наукових джерел, як основних, так і додаткових, їх коректне цитування. Робота виконана вчасно, із дотриманням усіх термінів.
----------------	--

4 бали	Робота містить оригінальні ідеї та творчі рішення, але окремі елементи можуть бути звичними або повторюваними. Здатність самостійно працювати з матеріалами, але можливі окремі незначні недоліки або недостатньо опрацьовані аспекти. Структура роботи в цілому логічна, проте можливі незначні порушення послідовності або часткове відхилення від логіки викладу. Оформлення виконане добре, але можливі незначні недоліки. Робота базується на достатній кількості джерел, однак можливі недоліки в цитуванні або недостатнє використання додаткових матеріалів. Дотримання термінів.
3 бали	Робота містить креативні елементи, проте вони є частковими або базуються на відомих підходах. Ідеї не повністю розкриті або їхня новизна обмежена. Здійснено базовий аналіз джерел, проте частина матеріалу викладена поверхнево. Робота структурована задовільно, але деякі елементи можуть бути викладені хаотично або нелогічно. Можливі порушення послідовності в подачі матеріалу. Оформлення потребує поліпшення візуальної частини. Використання обмеженої кількості джерел або недостатньо вдалий підбір джерел. Цитування може бути неповним або некоректним. Роботу здано із запізненням.
2 бали	Робота виконується за шаблоном або містить мінімальні творчі елементи. Глибина аналізу недостатня, основні проблеми нерозкриті або розглянуті поверхнево. Самостійність виконання низька, повторення готових рішень без критичного підходу. Структура роботи порушена, матеріал викладено непослідовно, є значні логічні розриви, які ускладнюють розуміння роботи. Робота виглядає неохайно або без дотримання основних вимог. Робота містить мінімум посилань на джерела. Цитування неправильне або відсутнє.
1 бал	Відсутність креативності. Робота є копією чужих ідей або не містить елементів творчості. Відсутній самостійний аналіз. Відсутня чітка структура, робота викладена хаотично, логіка викладу матеріалу порушена. Візуальна складова не відповідає темі чи вимогам. Цитування джерел відсутнє або некоректне. Роботу не подано вчасно.

Розрахункова шкала для оцінювання роботи здобувачів за **поточним контролем**:

Кількість балів	Критерії оцінювання
45-60	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, вміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
31-44	Систематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем практичних занять, пропущених з поважної причини, виконання завдань до кожного практичного заняття, висока активність роботи на практичному занятті, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з

	несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми теми, здатність публічно представити матеріал
26-30	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, виконання завдань до кожного практичного заняття, активна робота на практичних заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
21-25	Наявність пропущених лекцій та практичних занять, відпрацювання тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконання завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
16-20	Несистематичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на практичних заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
11-15	Епізодичне відвідування лекцій та практичних занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять, епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконання завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховано завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
6-10	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та практичних занять. систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдань, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-5	Систематичні пропуски лекцій та практичних занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та практичних занять не відпрацьовані, систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на практичних заняттях, відсутність знань, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Підсумковий семестровий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення іспиту. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час вивчення зазначених тем.

Сума балів, які здобувач може набрати за підсумковим контролем, дорівнює 40.

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання іспиту кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Здобувачі, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувача. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді **іспиту** в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Конфліктологія та переговорний процес у міжнародній практиці».

Підсумковий контроль здійснюється після вивчення дисципліни.

Проведення заліку у вигляді **залікової роботи (білету)**. У одному білеті запропоновано 2 питання, одне питання оцінюється у 20 балів. Загальна кількість балів за успішне виконання залікової роботи – 40.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі погіршення безпекових умов з заборонаю відвідування ЗВО здобувачам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою директором інституту) скласти **іспит дистанційно на платформі Moodle**.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на заліку здобувач на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Оцінка успішності здобувача з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок за поточним та підсумковим контролем.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Приклад для підсумкового семестрового контролю при проведенні іспиту

Поточний контроль, самостійна робота										Разом	Іспит	Сума
Т.1	Т.2	Т.3	Т.4	Т.5	Т.6	Т.7	Т.8					
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			
5	5	10	5	10	10	10	5	60	40	100		

За результатами поточного та підсумкового контролю здобувач може набрати від 0 до 100 балів включно.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Виговська О.С. Теорія та практика міжнародних переговорів: навч.-метод. посіб. / О.С. Виговська. – Київ: Київ.ун-т.ім. Б.Грінченка, 2023 – 220 с.
2. Головатий М. Ф. Політична психологія: підручник / М. Ф. Головатий. - 2-е вид. - Київ : Центр учбової літератури, 2017. - 399 с.
3. Захарчин Р. М., Винничук Р. О. Управління конфліктами. Львів: Львівська Політехніка, 2020 – 160 с.
4. Зленко А. М. Дипломатія і політика. Україна в процесі динамічних геополітичних змін. Київ: «Фоліо», 2021 – 592 с.

5. Долинська Л.В., Матяш-Заяц Л.П. Психологія конфлікту: навч. посіб. Київ: «Каравела», 2023 – 304 с.
6. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: Навчальний посібник. – Київ: «Либідь», 2009.
7. Кубрак О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування: навч. посіб. Київ: «Українська книга», 2020 – 222 с.
8. Ледерак Дж. П. Розбудова миру: стале примирення в розділених суспільствах. Київ: Дух і літера, 2019. 250 с.
9. Луцишин Г.І. Конфліктологія та теорія переговорів: Навчальний посібник / Г.І.Луцишин.– Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка», 2015.
10. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський. Одеса: Екологія, 2019. – 456 с.
11. Негрей М. В. Теорія прийняття рішення: навчальний посібник / М. В. Негрей, К. Л. Тужик. - Київ : Центр навчальної літератури, 2018. – 271 с.
12. Онуфрієнко Г. С. Риторика: навчальний посібник / Г. С. Онуфрієнко. - 2-е вид., перероб. і доп. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 624 с.
13. Психологія спілкування: Навчальний посібник/ Л. Г. Кайдалова, Л. В. Пляка, Н. В. Альохіна, В. С. Шаповалова. 2-ге вид., перероб. і доповнене. Харків: «НФаУ», 2018.
14. Рахліс В., Павленко О. Переговори і медіація: підручник, 2-е видання. Заопріжжя: «Гельветика», 2021 – 334 с.
15. Росс Д. Переговори у стилі Трампа. Ефективні стратегії і прийоми майстерного ведення бізнес-переговорів / Дж. Росс; пер. з англ. З. Лобач. Київ: «КМ-БУКС», 2019.
16. Тихомирова Є. Б., Постоловський С. Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. 2-ге вид., випр. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. 239 с.
17. Турчин Я.Б., Дорош Л.О. Дипломатична та консульська служба. Львів: Львівська Політехніка, 2018 – 332 с.
18. Фішер Р., Юрі У, Петтон Б. Шлях до Так. Як вести переговори, не здаючи позицій/ Р.Фішер, У.Юрі, Б.Петтон; пер. з англ. Р.Свято. Київ: «Основи», 2016.
19. Яхно Т., Куревіна І. Конфліктологія та теорія переговорів. Київ: Центр навчальної літератури, 2019 – 198 с.

Додаткова

1. Бистрицький Є. Громадські протести в контексті державотворення / Є. Бистрицький, І. Бекешкіна, О. Білий // Філософська думка : український наук.-теорет. часопис. - 2018. - № 1. - С. 6-46.
2. Виговська О. С. Інформаційна складова національної безпеки України : колективна монографія / О. С. Виговська, Н. Б. Белоусова. – Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. – 168 с.
3. Дюррозель, Жан-Батіст. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Жан-Батіст Дюррозель [Пер. з фр. Є Марічева, Л. Погорєлової, В. Чайковського]. – К.: Основи, 1999. – 903 с.
4. Інтерпретації російсько-українського конфлікту в західних наукових і експертно-аналітичних працях / [В. Кулик та ін.] ; за ред. Володимира Кулика ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. - Київ : ІПіЕНД, 2020. – 325 с.
5. Камбон Ж. Дипломат. – К., 1997.
6. Карлов Т. Удосконалення механізмів управління конфліктами у взаємодії органів влади та громадськості в Україні: регіональний підхід / Тимофій Карлов

// Держ. упр. та місц. самоврядування : зб. наук. пр. – 2018. – Вип 3(38). – С. 69 – 74.

7. Карнегі Д. Як здобувати друзів і впливати на людей / Пер. з англ. – К.: Країна мрій, 2015. – 256 с.
8. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 497 с.
9. Теорія прийняття рішень: підручник / М. П. Бутко [та ін.] ; ред. М. П. Бутко. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 356 с.
10. Шаров О. М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: монографія. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ: НІСД, 2019. 560 с.
11. De Callieres F. The Art of Diplomacy. New York; London, 1993.
12. Diplomacy games: formal models and international negotiations / Ed. by Avenhaus R., Zartman I.W. Berlin; Heidelberg; New York: Springer, 2007. 350 с.
13. Getting to YES. Negotiating Agreement Without Giving In. Roger Fisher, William Ury, and Bruce Patton. New York, NY: Penguin Books, 1991.

11. ПОСИЛАННЯ НА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ, ВІДЕО-ЛЕКЦІЇ, ІНШЕ МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи» - <https://periodicals.karazin.ua/ssms/issue/view/1076>
2. Дослідження міжнародних відносин. - <http://moyaosvita.com.ua/istoriya/doslidzhennya-mizhnarodnix-vidnosin/>
3. Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії - <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint>
4. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти - <http://international-relations.knukim.edu.ua/>

12. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЗА ДЕННОЮ ФОРМОЮ В УМОВАХ ПОДОВЖЕННЯ ДІЇ ОБСТАВИН НЕПЕРЕБОРНОЇ СИЛИ

В умовах обставин непереборної сили освітній процес в університеті здійснюється за дистанційною формою навчання згідно з затвердженим розкладом занять на платформі Zoom проводяться лекційні заняття. Семінарські/практичні та консультації, контроль самостійної роботи проводиться на платформах Zoom/Moodle. Складання підсумкового семестрового контролю відбувається дистанційно на платформі Moodle.